

podpira, ali to pa tudi ni prav, da bi se kmetijstvo bolj ne podpiralo in pospeševalo. Slovenski agrarni poslanci so si v državnem zboru veliko prizadevali, da bi se v Avstriji naredila tovarna za umetna gnojila, katere so dosedaj iz drugih držav po zelo visokih cenah uvažali. Kmetje vedno od vlade zahtevamo, naj bi se divjačina, t. j. zajce, fazane, vrane i. t. d. smelo prosto pobijati. Mojemu sosedu so letos vrane toliko škode naredile, da bo imel več mernikov manj turšice. Pa to ni edini slučaj, ampak jih je na stotine. Zraven pa še pride škoda, ki jo povzročajo zajci pri poljskih pridelkih in sadnemu drevju. Pa za vse take opomine je imela naša vlada dosedaj le gluha ušesa, ter je poslušala one gospode, ki imajo lov največ za zabavo. Ako bi pa sedaj kmet le samo en mernik žita prikril, pa se mu žuga z občutno kaznijo. Prav pravi neka pesem o kmetu:

Sem duša pobožna — veliko trpim,
Vse butare nosim — ter vse preživim,
Le jaz sem ta reva — da dere me vse —
Imam kaj — ali ne.

Kupčija s prašiči.

Vlada na Dunaju je izdala za celo cesarstvo enako odredbo zaradi prodaje prašičev, ki je očitno prav dobro premisljena in bo povsod ugodno vplivala. Poznat je moramo natančno, da ne bomo pri prodaji prašičev na škodi.

Po novi odredbi se vsi prašiči za pleme in prašiči za meso pod 40 kg in debeli pod 60 kg čisto prosto prodajajo. Nevarno je pa vendar pri taki prodaji preveč pritisniti, ker je še vedno lahko vsak zaradi draženja obsojen. Mladiči čez 40 kg težki se smejo prodajati največ po 4 K 70 vin, za 1 kg žive teže, za debele od 60 do 90 kg, ki se kupijo za pitanje, se sme plačati največ 6 K za 1 kg žive teže.

Za debele prašiče, ki se bodo precej zaklali, je pa določena navada iz Budimpešte. Tam se odšteje od cele teže 22% kg pri vsakem prašiču. Teža se plača po 6,80 K za 1 kg, toda od cele svote se odbije še 4%, t. j. pri 1 kroni 4 vinarje. Če ima prašič 100 kg, se odtegne 22% kg, da ostane 78% kg. To se plača po 6,80 K, kar znesse 525 K. Odtegne se še 4%, t. j. 11 K. Za prašiča 100 kg težkega, dobiš 514 K. 1 kg žive teže vrže 5,14 K. Prašič ima n. pr. 150 kg. Odtegne se 22% kg, ostane 127% kg, kar znesse 867 K. Odtegne se 4% 34,60 K, za prašiča dobiš 832 K 32 v. 1 kg žive teže znesse 5,55 K. Prašič ima recimo 200 kg. Odtegne se 22% kg, plača se 177% kg po 6,80 K. Odtegne se 4%, dobiš za žival 1158,72 K, 1 kg žive teže vrže 5,79 K. Čim večji je prašič, dražji je. Speh se sme prodajati najvišje po 7,80 K, mast po 8,75 1 kg.

Iz te določbe moramo precej izvajati posledice. Vlada očito želi, da bi kmetje priredili težke živali, ki bi imele dosti zabele. Zato je za težke živali cena toliko višja. Zdaj je očita izguba, prodajati nerazvite mladiče. — Če že zdaj veš, da ne boš imel zadosti krme za vse živali, da bi jih popolno izpital, prodaj precej prašiče, ki so ti odveč, drugim, ki jih nimajo zadosti. To, kar ti ostane, krmi močno in dobro. Najbrž se cena ne bo več izpremenila, saj je taka, da smo z njo lahko popolnoma zadovoljni. Vlada bo tudi natančno določila cene mesa in vseh drugih delov, da ne bo mogel nobeden previsoko prodajati. Če le mogoče, si preskrbi za pitanje prašičev močne krme. Včasih se dobi tudi kje kako pokvarjeno žito. Sicer pa še sedaj lahko poskrbimo za dovolj svinjske krme. Repa se še le bo sejala, korenje se še lahko okopje, da bo bolj debelo, istotako tudi pesa. — Skrbimo pa prav pridno tudi za krmo plemenitimi svinjam. Posušimo drobno travo-tratnico, ki je izborna krma za plemene svinje, jabolčno, slivovo, vinogradišče i. t. d. Rumene zlatnike kuje gospodinja, ki danes skrbi za uspešno svinjerejo.

Zamenjava žita za seme.

Kako nam je ravnati s semenskim žitom, piše ravnatelj Rohrman v dobro urejenih „Dolenjskih Novicah“ sledeče:

Danes je treba, da storimo vse, kar nam utegne pomagati do večjih žitnih pridelkov. Če tudi ne moremo doseči tako lepih uspehov, kakor se z njimi hvalijo po drugih deželah, vendar se bo dalo tudi pri nas še marsikaj dobrega storiti za izboljšanje dosedanjih pridelkov.

Na splošno lahko trdim, da je pri nas krajša doba žitne rasti veliko kriva, da ne dobimo toliko pridelka. Nagla menjava vremena, naše toplotne in vlažnostne razmere, nagli nastop poletne vročine — vse to pomaga, da žito hitreje zori in da trpi vsled tega tudi plenjavost njegova. Ves ta vremenski vpliv leži izven našega območja in zato bomo tudi zanaprej zaostajali za pridelki drugih ugodnejše ležečih okrajev.

Kar se da pri nas pa storiti in lahko storiti za povzdigo žitnega pridelka in česar se moramo poprijeti z vso doslednostjo, je pa sledeče:

1. Potrebno seme je skrbno odbirati!

Na to se polaga pri nas še vse premalo važnosti in zaradi tega tudi premalo skrbi. Danes ni za-

dosti, da seme očistimo od plevla, ampak je nujno potrebno, da jemljemo za seme najtežje in najlepše zrnje. Od takega semena dobimo močne, rodovitne rastline, ki dajejo zopet lepo zrnje in ki prenašajo sploh svoje ugodne lastnosti tako na zarod kakor jih prenašajo naše živali. Pri nas se pa v tem pogledu še silno veliko greši in se potem manj ugodni uspeh zvrča redno le na letino, češ, da je bila letina kriva slabšemu pridelku. Vsaka vas bi morala imeti svoj čistilni stroj za žito, danes pa imamo še cele občine, ki nimajo nobenih pravih strojev za čiščenje in odbiranje žita! Nabavimo si vendar potrebne take stroje in rabimo jih vsi od kraja in izkušnja bo že prvo leto pokazala, kako hvaležno je to delo.

2. Dajmo seme po potrebi zamenjavati.

Danes nam vedo žitni komisijonarji veliko povedati, kako različno pšenico so prinašali posamezni gospodarji na prodaj. Ta različenost je imela svoj vzrok v semenu, v različni zemlji in legi, v različni obdelavi itd. Pšenica iz najbližjih leg, iz najbližjih krajev je bila različne vrednosti. To različenost pri pšenici je treba praktično izkoristiti in sicer v semenske svrhe! Prav je, da se držimo svojega doma pridelanega semena, če je lepo in dobro. Če pa vidimo, da ima sosed lepšo pšenico ali pa če se v bližnjih legah prideluje vobče boljše žito, naj se skuša potrebno seme od tam dobiti in naj se seme zamenjava. Taka zamenjava semena je po novi cesarski naredbi dovoljena.

Naj se torej gospodarji, ki imajo slabšo pšenico, zatekajo po seme k sosedom ali v sosedne kraje, ki so znani zaradi svojega ugodnejšega žitnega pridelka. V tem oziru nas čaka še veliko hvaležnega dela. S primerno organizacijo take semenske zamenjave bi se dalo marsikod zelo ugodno vplivati na izboljšanje žitnega pridelka, podobno, kakor se da z dobrim plemenom pri živini.

Italijansko bojišče.

Na soški in koroški fronti navažni boji. Na tirolski fronti se pa Italijani še vedno z veliko silo zaganjajo v naše postojanke, a brez uspeha. V uradnem poročilu z dne 23. julija se omenja, da sta se v teh bojih na Tirolskem posebno hrabro obnašala kranjski pešpolk št. 17 in lovski bataljon št. 7. Naši letalci pridno vznemirjajo italijanska vojaška zbirališča za fronto.

Da smo vjeli in obesili italijanskega izdajalca Battistija iz Tirol, je naredilo na Lah velik vtis. Poroča se, da so vse izdajalce, ki so pred vojsko pobegnili k njim in so jih poslali na bojno črto, odpoklicali s fronte ter jih zaposlili v zatečju. Judeževе vrvi jih je vendar malo sram.

Misli se, da bo Italija kmalu napovedala tudi Nemčiji vojsko. Na vojaško plat ne bo ta napoved nič vplivala, ravno tako nič kakor da je nam napovedala Belgija vojsko. Italija bi menda iz lastnega nagiba tudi ne napovedala vojske, toda Anglija jo sili, ker sumi, da Italija pošilja Nemčiji preko Švice živila, a Nemčija Italiji premog. Anglija hoče Nemčijo gospodarski popolnoma osamiti, za to hujska, kjer le more.

Italijani pošiljajo ministra Bissolatija na fronto, da navdušuje vojake z govori. Z jezikom se je pač lahko bojevati, toda pravično bi bilo, da bi mu dali puško in poslali v najsprednejše jarko. Bissolatijevo govorniško potovanje na vsak način dokazuje, da med laškimi vojniki navdušenje za vojsko ni zelo veliko.

Italijani hvalijo Slovence.

III. armadni zbor — najstrašnejši armadni zbor.

Sloves o junaštvu slovenskih junakov III. armadnega zbora je prodril tudi v Italijo. Velik laški list „Corriere della Sera“ piše o Slovencih:

„Enako kot je imel Napoleon svoje gardne polke, ima tudi avstrijski cesar svoj III. armadni zbor kot posebno četo, ki je bila že v mirnih časih določena za to, da prodre na Italijansko. III. armadnemu zboru je bilo pridržano posebno mesto. To je najstrašnejši armadni zbor, močan tri divizije, najgloblje prešinjen sovraštva proti nam. V graškem zboru so Slovenci, pri katerih je sovraštvo do Italije že od nekdanj močno vkoreninjeno. In ta zbor se je bojeval takoj v začetku ofenzive pod vodstvom nadvojvoda-prestolonaslednika na visoki gorski planoti Sette Komuni. Ko je nato prišla ruska ofenziva, so mislili nekaj časa, da bi s svežim lovrom ovenčani

III. armadni zbor poslali na vzhod. Videli smo ga izginiti iz najsprednjih jarkov, mislili, da je že v Voliniji; pa kmalu smo imeli vnovič opraviti z njim. Ostal je tu in to dokazuje predobro, kako velik pomen prisoja sovražnik vojski z Italijo.“

Borba za trdnjavo Paneveggio.

Blizu državne meje v tirolski dolini Val Travi-gnollo (južnovzhodno od Bolcana) leži mala avstrijska utrdba Paneveggio, proti kateri so Italijani napadli ogromne in srčite večdnevne navale. Vsak dan, od 20. do 24. julija, se italijanski sunki ponavljajo. Italijani bi od tam skorogotovo radi prodirali v prostor pri Bolcanu. Dosedaj so bili še vsi italijanski napadi na naše postojanke v tem prostoru krepko odbiti.

Boji pri prelazu Barcola.

Zahodno od mesta Arsiero je ob državni meji prelaz Barcola (visok 1208 m), ki zapira Italijanom pot v dolino Valarsa na Tirolskem. Od 17. do 22. julija so Italijani trajno obstreljevali s težkimi topovi naše postojanke na tem prelazu. Ob enem pa so pehotne čete naskakovale naše okope. Ves trud Italijanov je bil zaman. Na stotine mrtvih sovražnikov leži na pobočju prelaza.

Zopet proslavljeno slovensko junaštvo.

V dolini Val Sugana je prišlo dne 22. julija do srditih bojov. Italijani so svoje napade na naše postojanke severozahodno od Asiaga opetovano ponavljali. Bili pa so vsakokrat z velikimi izgubami odbiti. Posebno odlikovali so se, kakor zatrjuje naše generalštabno poročilo, lovski bataljon št. 7 in deli pešpolka št. 17, t. j. kranjski slovenski Janezi. Sovražnik je proti postojankam teh čet napravil glavni svoj juriš. Nad 1000 mrtvih Lahov je obležalo pred našimi jarki.

Zopet nekaj o Turudiji.

Profesor Lovrič poroča v „Našem Jedinstvu“ z dne 9. julija:

Po vsej pravici je slavn general Möhring nazval našega Turudijo: „mojstra v streljanju.“ Nedavno se je bilo zakotelo Italijanom, da z velikim številom gorske artilerije naskočijo naše junake. Posebno neprijetna nam je bila ena njihovih baterij. To je bilo treba za vsako ceno spraviti vkraj. Turudija je dobro slutil, kje je postojanka sovražne baterije in je nemudoma pohitel k našim topovom, da sam vodi ogenj. Že tretji strel je vdaril v sredo baterije. Ko je Turudija nazadnje opazil, kako Italijani zapuščajo postojanko, je sesul nanjo 80 granat. Ko bi bili videli, kako so sedaj leteli po zraku kosci vozov, železa, in drugih predmetov, Italijani pa bežali, kakor bi jih bil oblij z vročo vodo.

Pa da ni naš Stanko tudi v streljanju mojster prve vrste! Pred nekaj dnevi je prisilil k molku še drugo sovražno baterijo, ki se do danes ni več pojavila. Ako postavijo našo baterijo tje, kjer ji je bil določil mesto Stanko, in jo ograde tako, kakor je bil odredil naš junak, potem takoj gorje Italijanom, a naši bateriji ne bo niti najmanjšega zla. Tako je neka naša baterija nekega dne tako presedala Italijanom, da so jo jeli obsipati s težkim ognjem z osmili postojank. Vse je bilo zaman, a Turudija se je sredi strašnega gromenja posmešlil: „Aha, to ti škoduje, Beppo, jel' de?“

O neki drugi bateriji, katero je bil Turudija krstil za „baterijo Parma“, je Kadorna že javil, da jo je prisilil k molku. In kako ne, saj so italijanski topovi zbruhali nanjo najmanj 3000 izstrelkov! Pa ne boš, baterija Parma še živi in prizadeva Italijanom gorje na gorje.

V Asiagu.

(Izvirni dopis.)

Južno bojišče, v juliju 1916.

Tiho, kakor prikazen, je korakal naš bataljon proti strelskim jarkom, da nadomesti neki slovenski pešpolk, ki je že prodril daleč v sovražno ozemlje. Previdno smo stopali, izogibajoč se vsakega nepotrebnega šuma, ki bi nas izdal sovražniku. Romantično mesto Asiago, ki je zidano v južnem slogu, je bilo od mesečine čarobno razsvetljeno, ko smo korakali skozi njega. Zapuščeno mesto je naredilo čuden vtis na nas: hiše večinoma brez streh, prazna okna z ožganimi oknicami so gledala tako pomenljivo na mimoidoče, svetloba rdečega ognja, ki je objemal nekatera poslopja, se je strinjala tako čudno z blečo mesečino in bliskajočim žarometom, ki je iskal premikajoče se topništvo in rezerve.

Tiho in brez šuma se je izvršila zamena straž in začeli smo se globlje zakopavati v rove. Pripravljeni smo bili na protinapad, ki je pa izostal, le na